

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 2/23

Luksemburgā, 2023. gada 12. janvārī

Tiesas spriedums apvienotajās lietās C-702/20 | DOBELES HES un C-17/02 | GM

Valsts atbalsta ieviešana kā tāda nevar notikt ar tiesas nolēmumu

2005. gada 5. maijā Latvija pieņēma likumu (tas bija spēkā no 2005. gada 8. jūnija līdz 2014. gada 31. decembrim), ar ko groza procedūru par to, kā elektroenerģijas ražotājiem pārdot saražotās elektroenerģijas pārpalikumu par paaugstinātu tarifu. Šajā likumā bija precizēts, ka atjaunojamo energoresursu izmantojošiem elektroenerģijas ražotājiem, kas darbību šajā brīdī jau bija uzsākuši, tiek saglabāti iepriekšējie nosacījumi, kuri attiecībā uz cenām būtībā bija labvēlīgāki pārdošanai par paaugstinātu tarifu. SIA "DOBELES HES" un SIA "GM" ir divi Latvijas uzņēmumi, kas apsaimnieko hidroelektrostacijas un ražo elektroenerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem. Pēc šī likuma stāšanās spēkā Latvijas regulatīvā iestāde, kurai ir piešķirtas pilnvaras noteikt elektroenerģijas vidējo tarifu, šo likumu interpretēja tādējādi, ka ar to šiem ražotājiem tiek nodrošināts vidējais elektroenerģijas pārdošanas tarifs, kāds tas bija spēkā 2005. gada 7. jūnijā. Tādēļ šī iestāde pārstāja atjaunināt šo tarifu.

Tas mudināja pieteicējus uzņēmumus pieprasīt no regulatīvās iestādes "atlīdzinājumu", ar kuru tiktu atlīdzināti zaudējumi, kas tiem radušies tarifa neatjaunināšanas dēļ. Regulatīvā iestāde noraidīja šos pieteikumus, taču Latvijas administratīvā tiesa pieteicēju prasības daļēji apmierināja.

Latvijas Augstākā tiesa (Senāts), izskatot lietu kasācijas tiesvedībā, lūdza Tiesu interpretēt LESD 107. panta 1. punktu un 108. panta 3. punktu, *de minimis* atbalsta regulu ¹ (neliela apmēra valsts atbalsts, kas Komisijai nav jāpaziņo) un regulu par LESD 108. panta piemērošanu ².

Vispirms Tiesa nosprieda, ka identificēt "valsts līdzekļus", kuri ir jāsakoncentrē "valsts atbalstam" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ļauj divi alternatīvi kritēriji: tie ir vai nu līdzekļi, kas tiek iegūti no nodokļiem vai citiem obligātiem maksājumiem saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu un tiek pārvaldīti un sadalīti saskaņā ar šo regulējumu, vai naudas summas, ko valsts pastāvīgi kontrolē.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka, izvērtējot, vai ar elektroenerģijas iepirkšanu par paaugstinātu tarifu radītā priekšrocība ir jākvalificē par valsts atbalstu, nav nozīmes brīdim, kad Latvijas elektroenerģijas tirgus liberalizācija tika pilnībā pabeigta. **Kvalificēšana par "valsts atbalstu" faktiski nav pakārtota nosacījumam, ka attiecīgais tirgus iepriekš ir ticis pilnībā liberalizēts.**

Tiesa arī atgādina, ka valsts atbalsts, kas izpaužas kā pasākumi, ar kuriem publiska persona piešķir priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem vai produktiem, no juridiskā viedokļa ir pilnīgi atšķirīgs no atlīdzības, ko valsts iestādes

¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 (2013. gada 18. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV 2013, L 352, 1. lpp.).

² Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.).

piespriež maksāt personām, lai atlīdzinātu zaudējumus, ko tās ir radījušas šīm personām. Tāpēc zaudējumu atlīdzība nav valsts atbalsts Savienības tiesību izpratnē. Savukārt, lai noteiktu, vai naudas summas ir “valsts atbalsts”, nav nozīmes tam, vai prasības par to piešķiršanu saskaņā ar valsts tiesībām ir kvalificējamas par “prasībām atlīdzināt kaitējumu” vai par “prasībām par zaudējumu atlīdzību”.

Turklāt, ja ar valsts tiesisko regulējumu ir ieviests “valsts atbalsts”, tādas summas samaksa, ko saskaņā ar šo tiesisko regulējumu pieprasa izmaksāt tiesas ceļā, arī ir uzskatāma par šādu atbalstu.

Atbildot uz Komisijas argumentu, **Tiesa nosprieda, ka valsts atbalsta ieviešana nevar notikt ar tiesas nolēmumu. Faktiski tas ir diskrecionāra lēmuma jautājums, kas neietilpst tiesas kompetencē.**

Tālāk, runājot par Savienības tiesību normu par *de minimis* atbalstu piemērojamību, Tiesa norāda, ka *de minimis* atbalsta raksturs – pieņemot, ka tas ir valsts atbalsts, – ir jāvērtē, ņemot vērā pieteicēju visas jau saņemtās un vēl pieprasītās summas atsauces laikposmā.

Visbeidzot, ja valsts tiesai ir iesniegts pieteikums par nelikumīga atbalsta piešķiršanu – t.i., par tāda, kurš nav bijis paziņots Komisijai, lai gan tas nav *de minimis* atbalsts –, tai šāds pieteikums ir jānoraida. Tomēr valsts tiesa var apmierināt pieteikumu samaksāt summu, kas atbilst jaunam, Komisijai nepaziņotam atbalstam, ar nosacījumu, ka attiecīgās valsts iestādes par šo atbalstu šai iestādei ir iepriekš pienācīgi paziņojušas un Komisija šajā ziņā ir devusi savu piekrišanu vai ir uzskatāms, ka tā ir devusi piekrišanu.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Pašu pamatlietu Tiesa neiztiesā, taču valsts tiesai tā ir jāatrisina atbilstīgi Tiesas nolēmumam. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns sprieduma [teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Marta Ošleja [☎\(+352\) 4303 6005](tel:+35243036005).

Palieciet ar mums!

